

навчальної діяльності учнів на уроках інтегрованого курсу, ефективно сприятиме розвитку предметної (читацької) та ключових компетентностей учнів.

Отже, зміст і навчально-методичне забезпечення інтегрованого курсу літератур (української та зарубіжної) для 7 класу засвідчують реалізацію інноваційних підходів до організації освітнього процесу в реаліях Нової української школи.

ТЕНДЕНЦІ ОНОВЛЕННЯ ЦІЛЕЙ І ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У 7 КЛАСАХ ГІМНАЗІЇ

Валерій Редько,

*доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач відділу навчання іноземних мов
Інституту педагогіки НАПН України*

Усвідомлення змісту європейських стандартів спрямовує діяльність вчителів на переосмислення функцій іноземної мови, перегляду її місії в сучасному мобільному та глобалізованому світовому просторі [1]. А відтак, зміна пріоритетів, яка відбулась в останнє десятиліття у світовій педагогічній галузі, детермінує аналогічні трансформації і у вітчизняній шкільній іншомовній освіті, зокрема в 7 класі. Відповідно до змін у вікових психофізіологічних особливостях підлітків посилюється роль компетентнісного, комунікативного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, культурологічного підходів до навчання іноземних мов, активно спрямовуються їх функції на забезпечення учнів достатнім рівнем іншомовного спілкування, котрий давав би їм змогу без значних зусиль розпочинати й підтримувати мовленнєву взаємодію в межах програмової тематики, користуватися адекватними мовними засобами та дотримуватися особливостей нормативної комунікативної поведінки в різноманітних соціальних умовах спілкування. Ці трансформації збільшують навантаження на змістовий аспект іншомовної освіти. Окрім того, тенденція на формування в учнів ключових і міжкультурної іншомовної комунікативної як предметної компетентностей зумовлює і мотивує певне розширення змісту навчання, долучення до нього додаткових інформаційних (текстів для читання, аудіоматеріалів, діалогів тощо) та методичних (вправ і завдань) матеріалів, які забезпечували б якісне оволодіння пропонованим змістом і сприяли б набуттю досвіду успішно виконувати більш складні мовні операції та мовленнєві дії для формування механізмів іншомовного спілкування, активніше долучення до навчального процесу творчих видів діяльності, парних і групових форм роботи, що узгоджуються з майбутніми реальними умовами комунікативної взаємодії.

Зазначені зміни в цілях навчання іноземних мов, зумовлені світовими тенденціями на активізацію міжнародних контактів у різних сферах життєдіяльності, спричиняють розширення обсягу навчального матеріалу. Як наслідок, об'єктивно виникла потреба в перегляді часових меж і кількості тижневих годин, які можуть бути відведені на засвоєння оновленого змісту, що давало б учням змогу на рівні базової освіти підвищувати якість володіння іноземною мовою як важливим засобом міжкультурного спілкування в сучасному мультилінгвальному та полікультурному світовому середовищі [2].

В останні роки навчальні програми з іноземних мов створюються за рамковим принципом: у них окреслюються спільні для всіх іноземних мов цілі навчання та пропонується узагальнена тематика спілкування для кожного класу в межах особистісної, публічної, освітньої сфер. Такий підхід дозволяє вчителям і авторам підручників самостійно визначати інформаційну наповненість змісту наративів, які мають породжувати учні, та зі змістом яких їм належить знайомитись у рецептивних видах мовленнєвої діяльності (письмових і аудіотекстах), долучати додаткові інформаційні матеріали, характерні регіонам їхнього проживання (краєзнавчий регіональний компонент).

Навчальний процес будується на підґрунті комунікативного, діяльнісного, особистісно орієнтованого та культурологічного підходів, які своєю сутністю зумовлюють дидактично і методично доцільне визначення цілей та змісту навчання іноземної мови як важливого засобу міжкультурного спілкування та порозуміння в сучасному глобалізованому світовому соціумі.

Мета компетентнісно орієнтованого навчання іноземної мови спілкування учнів 7 класу полягає у спрямуванні навчального процесу на формування в них здатності цілісно поєднувати здобуті на попередніх етапах знання, сформовані вміння й навички, набутий навчальний досвід, зокрема сформованих умінь вчитися, світоглядні цінності, ставлення та переконання з активною творчою самостійною науково-дослідницькою діяльністю в межах окреслених програмою орієнтирів у процесі добору й використання мовного та інформаційного матеріалу для продукування усних і письмових текстів та для ідентифікації чужомовних висловлень у процесі їх сприймання під час читання та слухання.

Завдання навчання іноземних мов учнів 7 класу зумовлюються метою і спрямовуються на формування таких *умінь*:

- здійснювати спілкування в усній та письмовій формах у межах сфер, тем і ситуацій, визначених модельною навчальною програмою для 7 класу, відповідно до поставлених завдань;
- розуміти на слух зміст автентичних аудіо текстів, кількість і обсяг яких поступово зростає;
- читати і розуміти автентичні писемні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння їх змісту;
- адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб опанування іноземної мови та усвідомленого адаптування його до особливостей і завдань предмету;
- ефективно використовувати в разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів;
- критично оцінювати інформацію та доцільно користуватися нею в різних комунікативних потребах;
- висловлювати свої думки, почуття та ставлення, чітко їх аргументувати;
- ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування;
- обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб і умов спілкування;

- ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов, уміти доцільно добирати відповідні дидактичні засоби.

У процесі навчання іншомовного спілкування комплексно реалізуються *освітня, виховна й розвивальна* функції не як окремі цілі уроку, а через зміст галузі та навчально-пізнавальні процеси.

Зміст навчання іноземної мови забезпечується єдністю предметного, процесуального й емоційно-ціннісного компонентів і створюється на засадах оволодіння нею в контексті міжкультурної парадигми, що передбачає навчання мови народу, який нею спілкується, та ознайомлення з його культурою. Такий підхід зумовлює формування готовності до міжкультурної комунікації в межах типових сфер, тем і ситуацій спілкування, визначених модельною навчальною програмою. У 7 класі після завершення *адаптаційного циклу (5–6 класи)* учні більш усвідомлено ставляться до власної освітньої діяльності, їхні навчальні дії також більше орієнтуються на реальні умови використання іноземної мови як засобу міжкультурного спілкування.

Використані джерела

1. Recommendation of the European Parliament and of the Council of 22 May 2018 on Key Competences for Lifelong Learning. Official Journal of the European Union. 4.6. 2018.

2. Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти. Автори: Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т.М. Рекомендовано МОН України: наказ від 12.07.2021 р. № 795. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Inozemni.movy.5-9-kl/Inoz.mov.5-9-kl.Redko.ta.in.14.07.pdf>

МЕДІАЦІЯ ЯК НОВИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ СФЕРИ ШКІЛЬНОЇ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Світлана Печенізька,

*кандидат філологічних наук, доцент,
провідний науковий співробітник відділу навчання іноземних мов
Інституту педагогіки НАПН України*

Як стає очевидним з реалій сьогодення, потреба у формуванні вмінь правильного тлумачення міжкультурних особливостей зараз постає особливо актуальною для наших громадян через воєнний час, який змушує багато українських родин шукати прихисток за кордоном, несучи з собою проблеми міжкультурної комунікації, соціалізації й інтеграції в чуже середовище. Виклики не обмежуються тільки мовленнєвим бар'єром, оскільки мігрантам безпосередньо доводиться стикатися і з культурою інших країн: з особливостями різних менталітетів, традицій, світоглядів, які можуть кардинально відрізнятись від звичних нам, спричиняючи тим самим додаткові стресові фактори й дискомфортні ситуації, з якими не всі здатні впоратися самостійно. Принцип медіації, який базується на глибокому проникненні